

Στον πρόλογο η Ρώτα ανοιγνωρίζει ότι αφορμή για το εγχείρημά της υπήρξε η συζήτηση σχετικά με τον Ν. 2000. Δηλώνει ενδιαφέρον για τα πολιτικά και οικονομικο-κοινωνικά προβλήματα της εποχής της και εναίσθητη στην «άδικη μοίρα» που βαραίνει ακόμη τις «ομοφύλους» της (σ. 6). Αναγνωρίζει, δηλαδή, ότι η θέση των γυναικών στην κοινωνία είναι υποδεέστερη από εκείνη των αντρών. Ανιχνεύοντας τα αίτια αυτής της ανισότητας, θεωρεί τη σωματική δύναμη τη μόνη πραγματική διαφορά ανάμεσα στα φύλα, εκείνη στην οποία οφείλεται η κοινωνική διαφορά μεταξύ τους ήδη από την εποχή του «πρωτόγονου» ανθρώπου, και θέτει προς μελέτη τα ακόλουθα ερωτήματα: α) ποια έργα μπορούν να ασκήσουν αποτελεσματικά οι γυναίκες ανάλογα με τις δυνάμεις τους, β) κατά πόσο τα άσκησαν κατά το παρελθόν, γ) ποια οικονομική αξία αποδόθηκε σε αυτά τα έργα και δ) ποια είναι η λύση για το κοινωνικό πρόβλημα της θέσης των γυναικών και πώς συνδέεται με το συνολικό κοινωνικό πρόβλημα (σ. 6-7). Τέλος, παρουσιάζει τις πηγές στις οποίες στήριξε όσα ακολουθούν, καθώς και τη βιβλιογραφία που χρησιμοποίησε (σ. 9-10).

Στην «οικονομολογική μελέτη», ο Θ. Ρώτα αναλύει την οικονομική συμβολή των γυναικών στα διάφορα στάδια των ανθρώπινων κοινωνιών, καταρχήν γενικά και ύστερα ειδικότερα στην Ελλάδα, με βάση το σχήμα του Γερμανού οικονομολόγου Καρλ Μπύχερ, το οποίο θεωρεί προσφορότερο από όσα έχουν διατυπωθεί.⁸ Πιο συγκεκριμένα, στο πρώτο «γενικό» μέρος της μελέτης εξετάζει το ζήτημα όπως παρουσιάζεται στα τρία στάδια στα οποία διαχωρίζει ο Μπύχερ την ανθρώπινη οικονομική δραστηριότητα, δηλαδή στο στάδιο της «αυτάρκους οικονομίας», στο στάδιο της «αστικής οικονομίας» και

στο στάδιο της «λαϊκής οικονομίας» (σ. 20-21).

Στο πρώτο λοιπόν στάδιο οι γυναίκες πρόσφεραν εργασία για την οικονομία του οίκου και αποτελούσαν σημαντικό παράγοντα οικονομίας τόσο από άποψη προσφοράς υπηρεσιών όσο και ως άμεσοι παραγωγοί. Άρα στις πρωτόγονες εκείνες εποχές οι άντρες και οι γυναίκες απέδιδαν ίση οικονομική αξία (σ. 27-29). Ωστόσο στο δεύτερο στάδιο η ισοδυναμία αυτή θα ανατραπεί, καθώς οι άντρες –εξαιτίας της ανώτερης σωματικής τους δύναμης– θα γίνουν κάτοχοι των στοιχείων που είναι απαραίτητα για την παραγωγή, δηλαδή του εδάφους και του κεφαλαίου. Με την ανάπτυξη των πόλεων και τη δημιουργία επαγγελμάτων, οι γυναίκες έπαψαν να εργάζονται για την παραγωγή αγαθών και περιορίστηκαν στην παροχή υπηρεσιών. Το στάδιο αυτό χαρακτηρίζεται επομένως από την πλήρη οικονομική εξάρτηση των γυναικών στους άντρες (σ. 27-29).

Στο τρίτο στάδιο η ανάπτυξη του εμπορίου αλλάζει ωιζικά τα δεδομένα: οι γυναίκες γίνονται η πρώτη εργατική δύναμη για την εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου και άρα σημαντικοί παράγοντες οικονομίας. Το στάδιο αυτό περιλαμβάνει δύο περιόδους: την «προκεφαλαιοκρατική», κατά την οποία η οικονομική συμβολή των γυναικών επιτελείται κυρίως στο σπίτι, και την «κεφαλαιοκρατική», κατά την οποία εργάζονται κυρίως στο εργοστάσιο. Ενώ η οικονομική συμβολή τους στην πρώτη περίοδο ήταν ιδιαίτερα σημαντική και για το κοινωνικό σύνολο και για την οικογένεια, η εξάπλωση του εργοστασίου έχει αρνητικές συνέπειες τόσο στην υγεία όσο και στην οικογένεια των γυναικών, οι οποίες τώρα παράγουν αλλά δεν συντηρούν πια, ενώ η μόνη ανταμοιβή τους δεν

